

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Proponitur gravis difficultas ex libro 3. de libero arbitrio, quo ignorantia & difficultas ponuntur esse primordia naturalia: & ostenditur Hypothesin illam longe differre à status purae naturae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

statem Dei. Quid vero ineptius quam quod Deus timendus esse suaderetur iustis, quia iustos damnare posset? Exhortatio ista inaudita est in Ecclesia Dei: ubi potius resonant illa Apostoli verba, *Deus qui iustificat, quis est qui condemnet?* Et illa Sapientis: *Ipsium qui non debet, puniri condemnare, exterum astimam à tua virtute.*

Quarto postulat huiusmodi correctionem totius doctrinæ Augustinæ consonantia. Nam ut superius satis vidimus, tota moles

doctrinæ ipsius undique clamat, injustum esse Deum, si non dico iustos ipse damnaret, quod exhorret velut capitaliter inimicum Deo, sed si vel quempiam quacunque pœna sine peccati merito cruciaret. Quid ergo magis contra Augustinum dici posset quam Deum iustum etiam iustos posse damnare? Nam excepto illo qui obijcitur loco in univèrsis ejus lucubrationibus nullum talis opinionis vestigium inveniri potest.

CAPUT XV II.

Proponitur gravis difficultas ex libro tertio de libero arbitrio, quo ignorantia & difficultas ponuntur esse primordia naturalia: & ostenditur hypothésin illam longe differre à statu puræ naturæ.

ALIA difficultas longe major ex libro tertio de libero arbitrio suscitatur, ubi multis docet quod Deus esset laudabilis, quamvis ignorantia veri & difficultas recti esset naturalis homini, hoc est, si ignorantia & concupiscentia, quam nomine difficultatis intelligit, essent homini naturaliter concreata; sub illis autem vel cum illis comprehendit etiam omnes corporis miserias, ut ex capite 23. patet, ubi de morte parvulorum & cruciatibus, si eos sine peccato paterentur, movet controversiam, & eandem rationem esse tradit. Neque sententiam istam suam in libris retractationum revocavit, sed potius confirmavit, quando dixit: *Quam miseriam (difficultatis seu concupiscentiæ & ignorantia) Pelagiani nolunt ex iusta damnatione descendere, negantes originale peccatum. Quamvis ignorantia & difficultas etiam si essent hominis primordia naturalia nec sic culpandus Deus, sed laudandus esset, sicut in eodem libro tertio de libero arbitrio disputavimus. Ergo sine Dei injustitia, secundum Augustinum possent ignorantia & concupiscentia, quæ dirissima mala sunt multoque magis ceteræ mortalitatis miseriæ esse in statu puræ naturæ primordia hominis naturalia.*

Respondetur hypothésin Augustini qua ponit ignorantiam & concupiscentiam esse primordia hominis naturalia, longissime differre ab eo statu puræ naturæ quem hætenus oppugnavimus. Quod ex duobus capitibus capitaliter puræ naturæ repugnantibus ostendi potest.

Nam primo Augustinus in illa hypothési supponit peccatum præcessisse quod ignorantiam ac difficultatem, totamque consequenter corporis mortalitatem promeruerit, atque integritatem primi hominis violaverit. Nam illa totius origo disputationis istius fuit, quod cum punitum esse primum hominem ignorantia, difficultate & mortalitate constitisset, quaestio moveretur, cur proles ejus cum istis dem miseris nasceretur. Hic occurrit illa quaestio,

inquit, quam inter se murmurantes homines roderi consueverunt. Dicunt enim, si Adam & Eva peccaverunt, quid nos miseri fecimus, ut cum ignorantia cecitate & difficultatis cruciatibus nasceremur? Ex capite sequenti pergit ostendere, hoc rerum moderatori summo Deo iustissime placuisse. Defendit hoc autem secundum quatuor modos incarnationis animarum quos cogitare possemus, Vt videlicet anima proles ex anima parentis propagetur, vel in corpore iam corrupto nova creetur, vel ante creata ad illud mittatur à Deo; vel eò sponte labatur. Sed in omnibus illis quatuor modis supponitur corpus parentis, & consequenter corpus proles quod inde generatione ducitur; & ab anima proles quocunque quatuor modorum animandum est, primi parentis iniquitate esse violatum, utpote qua tam sibi quam proli pœnam ignorantia, difficultatis ac mortalitatis acceperit. Hoc enim in singulis illis modis diserte tangit. Nam in primo dicit: *Si una anima facta est, ex qua omnium hominum anima trahuntur nascentium, quis potest dicere non se peccasse cum primus ille peccavit.* In secundo vero: *Si autem sigillatim sunt in uno quoque nascentium non est perversum imo convenientissimum & ordinatissimum apparatus ut malum meritum prioris, natura sequenti sit.* In tertio: *Si vero in Dei aliquo secreto iam existentes anime mittuntur ad inspiranda & regenda corpora singulorum quorumque nascentium, ad hoc utique mittuntur officium, ut corpus quod de pœna peccati, hoc est, de mortalitate primi hominis nascitur, bene administrando &c. Et mox, caro de propagine veniens peccatoris venientibus ad se animis hanc ignorantiam & difficultatem facit. Quam miseriam, quod supplicium ab animabus illis suscipi dicit; & in quarto incarnationis animæ modo eandem rationem esse declarat. Ex quibus manifestum est, in tota illa hypothési Augustini peccatum hominis supponi, quod & sua & proles ignorantia & difficultate & mortalitate punitum est. Sed in hoc est inter illos quatuor modos differentia, quod in primo quo anima proles ex parentis anima propagatur, istæ pœnæ non solum*

partis, sed & proles tanquam peccatricis supplicia esse statuatur; in reliquis tribus patris tantum. Supponitur enim animam proles non ex anima propagatam, sed vel creatam in corpore vitiatam, vel ad corpus vitiatum à Deo destinatum, aut certe sponte ad illud lapsam, nihil omnino peccavisse, & ideo illa non esse supplicia animabus istis irrogata, sed primordia naturalia, ex parentis tamen iniquitate transfusa. Nihil illorum statui purè naturali convenit, in quo Deus corpus & animam condere decerneret, non quia meritorum atque suppliciorum ordo, sed humanæ naturæ conditio flagitaverit, & ipsiusmet æquissimi sanctitas, & sanctissimi æquitas conditoris. Vna quippe circumstantia mutata, sicut apud perspicaces ac prudentes viros, ita multo maxime apud ipsam veritatem atque sapientiam alias rerum agendarum regulas potest.

Sed alia longe capitalior inter hypothesein Augustini & statum puræ naturæ differentia est. Hic enim essentialiter postulat, ut in eo nihil omnino gratiæ sit, nulla fides, nulla charitas, nulla ad supernaturalem statum elevato, nulla incorruptionis ac felicitatis æternæ, quam fides Christiana futuram credit, expectatio: hypothesis vero Augustini in eo statum quo ignorantia ac difficultas essent primordia naturalia, univèrta ista supponit. Quod ita manifestum est in Augustino ut non possit ullo pacto in dubium revocari. Nam & fidem & bonorum operum exercitium Deum in illa hypothesis, contra illa duo mala tribuisse expressè docet: Dedit enim ille, inquit, & facultatem bene operandi in laboriosis officiis hoc est, contra difficultatem, & viam fides in oblivionis cæcitate. Et rursum, adjutorium gratiæ Dei, & gloriam æternæ beatitudinis certantibus esse præparatam. Nam probans tales animas posse credere, recteque operari subiicit:

*Indicium illud vel maxime, quod anima omnino & que-
rentiam esse concedit, quod nutiter nescit, & perseveranter in laboriosis officiis contendit ad evincendam
reieciendam difficultatem, & opem à creatore imploran-
dam; ut conantem adjuvet, qui vel extrinsecus lege,
vel in micis cordis allucinatione conantem esse præcipit, & præparat civitatis beatissima gloriam
triumphantibus de illo, qui primum hominem ad istam
miseriam perduxit, victum pessima suasionem; quam
miseriam isti suscipiant ad eam vincendum optima fide.
Et paulo ante dixerat tales animas quibus ignorantia ac difficultas naturalis esset, mitti ad hoc officium, ut corpus quod de pena præciatis, hoc est, de mortalitate primi hominis nascitur, bene administrando, id est, castigando per virgines, & ordinatissime atque legitime servituti subijciendo, & ipsi comparant ordine atque tempore oportuno cælestis incorruptionis locum. Et statim in initio hypotheseis illius explicans conditionem animæ, quæ naturaliter ignorantia ac difficultate premitur: Non enim, inquit, mediocriter bona sunt, non solum quod anima est, quæ natura iam omnino corpus præcedit, sed etiam quod facultatem habet ut adjuvantem creatore seipsum excolat, & pro studio possit*

A omnes acquirere & capere virtutes, per quas & à difficultate cruciante & ab ignorantia cæcitate liberetur. Ecce adjutorium creatoris. Ecce pietatem, ecce omnium adeptionem virtutum; ecce liberationem ab ipsa ignorantia cæcitate, & concupiscentiæ difficultate. Et paulo post: Neque omnino potuit, nisi Deus omnipotens esse etiam talium creator animarum, quas & non dilectus ipse faciat, & diligens eas resciat & dilectus ipse perficiat: qui & non existentibus præstat ut sine, & amantibus eum à quo sunt, præstat ut beata sint. Ecce dilectionem qua tales animæ diligunt Deum; ecce refectionem qua in suæ naturæ integritatem restaurantur, ecce beatitudinem quam Deus tribuit ut beentur. Et inferius multis interpositis statum animarum statum supernaturalem quibus difficultas ac cæcitas naturalis esset, fatiatisime clarissimeque proponit: Ignorantia vero & difficultas si naturalis

B est, inde incipit anima proficere, & ad cognitionem & requiem, donec in ea perficiatur vita beata promoveri. Et rursum infra fultus: Sic etiam & nunc, si ignorantia veri & difficultas relli naturalis est homini, unde incipit in sapientia quietisque beatitudinem surgere, nullus hanc ex initio naturali recte arguit. Sed si proficere noluerit, aut à profectu retrorsum relabi voluerit, iure meritoque penas luet. Creator vero eius ubique laudatur, vel quod eam ab ipsis exordis ad summam boni capacitatem inchoaverit, vel quod eius profectum adjuvet, vel quod implet proficentem atque perficiat. Et utilitatem illius difficultatis quam habet in illo casu anima naturalem eam esse docet, ut ex ipsa difficultate admoneatur eandem implorare adiutorem perfectionis suæ, quem inchoatione sentit autorem: ut ex hoc ei fiat charior dum non suis viribus, sed enim bonitate habet ut sit, eius misericordia sublevarur ut beata sit. Quanto autem charior illi est à quo est, tanto in eo firmius acquiescit, & tanto uberius eius aternitate perfruitur.

C Cui mox adjungit, Deum ideo isti animæ difficultate cæcitateque naturaliter laboranti tale exordium tribuisse, ut studendo ac proficendo ad frugem sapientiæ iustitiæque perveniat; tantumque illi præstitisse dignitatis ut in eius etiam potestate poneret, si vellet ad beatitudinem tendere. Quid luculentius, quid apertius, quid ab omni ambiguitate defecatiis, quam Augustinum in hypothesis sua verum propriissimumque gratiæ statum delineare? Nam & fidem animabus difficultate & cæcitate, quasi naturaliter laborantibus tribuit, & opera bona & sapientiam, & iustitiam, & adjutorium misericordiæ Dei, & amore n seu dilectionem ejus, & omnium virtutum studium & tendentiam in beatitudinem & liberationem tandem ab ignorantia & difficultate, & corporis ipsius mortalis incorruptionem, & cælestis incorruptionis locum, & civitatis beatissimæ gloriæ & triumphum de diabolo, & beatitudinem in quam non suis viribus sed Dei misericordia subleventur, & fruitionem aternitatis Dei. Ut omnino manifestum sit in alio nullo dissonare Augustini hypothesein à præsentigratia & supernaturalis elevationis, quem dicunt statu, nisi quod in hoc præsentis statu

Cap. 22

162.

In suis. 22.

difficultas & ignorantia sine vera peccati, non solum quod Adam fecerit, sed etiam quod filiis in culpam proprie dictam imputetur: in illo vero, quem supponit Augustinus, primus quidem patens vere peccaverit & corporis mortalitate & animæ difficultate & cæcitate punitus sit, anima tamen prolis ejus nullo peccato patris infecta, pœnas ejus non ut pœnas, sed ut incommoda quædam subeat: et quod non ex anima patris propagata, sed vel à Deo de novo in ipso mortali corpore condita sit, vel ad mortale corpus missa, vel sponte in illud lapsa, ubi cæcitatem ac difficultatem studio pietatis & gratiæ Dei digerat atque superet; ut tandem reparata ejus corporis gloriosa immortalitate, ad gloriam divinæ coetemplationis beatitudinem transierat. Perfectissimus igitur gratiæ status est ille, de quo loquitur, quamvis non perfecte sit status peccati, & proinde nihil omnino ad afferendum puræ naturæ statum facit. Nam ex istis potissimum capitibus, ex Augustini sententiâ, puræ naturæ statum improbavimus, quæ ab hac hypothese longissime removentur. Nimirum ex eo quod in statu illo, quem Scholastici puræ naturalem dicunt, nemo posset diligere veritatem, justitiam, sapientiam, unoque verbo Deum; nemo ad

veram rationalis naturæ beatitudinem vel tendere vel pervenire; nemo vel unum opus bonum recte operari; nemo esse liber arbitrio; nemo tentationem quamcumque superare; nemo ab ignorantia, à difficultate, à concupiscentia, à morte, à miseris liberari. Hæc sunt enim connaturales puræ naturæ dotes à quibus nec suis viribus ille status cui nec alienis, hoc est, per gratiam Dei potest, nisi hoc ipso status ille deleatur. Nam à tot trabalibus malis liberatæ sola Dei gratia potest cum qua status puræ naturæ permanere non potest. Nullo igitur pacto hypothesis Augustini probat vel ignorantiam ac difficultatem corporisque miseriam, statui puræ naturæ adesse posse, vel illum ipsum statum puræ naturalem esse ex Augustini mente possibilem. Nullum enim nec in hac hypothese nec in ullis scriptorum suorum locis novit statum creaturæ rationalis Augustinus nisi quo per Dei gratiam ipsa diligit Deum, diligit veritatem atque justitiam, recte vivit, malas cupiditates aut ignorat aut divinitus inspirata regit, beatitudinem celestis contemplationis gloriosamque corporis immortalitatem expectat aut tenet: quæ omnia capitaliter puris naturalibus adversantur.

CAPUT XVIII.

Hypothesis ista non convincit pudorem, ignorantiam & concupiscentiam esse posse primordia hominis naturalis.

SE D inquit, saltem hoc in ista hypothese clare velle videtur Augustinus, quod ignorantia ac difficultas, hoc est, libido, cui pudor ille naturalis iustus est, itemque gravissimum illud miseriarum iugum, quod nobis ex corporis mortalitate fabricatum est, esse posse homini naturale, nullo in anima prolis, quæ illo iugo premitur, præcedente peccato; falsum est igitur, saltem id quod ante diximus, pudorem non posse esse naturam eo quod hominem sui pudet aut totis: falsum & illud, quod ignorantiam ac libidinem diximus non posse à Deo concreari, eo quod sint mala peccandi desideria, quæ libertatem operis boni tollant, peccandi necessitatem & consentiendi licentiam afferant, aliaque quæ superius explicata sunt: falsum & illud maxime, quod sine Dei iniustitia negavimus posse creaturam rationalem tot miseris premi. Si enim naturalis ponatur esse cæcitas, difficultas ac mortalitas, anima pœnam parentis, non peccatum subeunte, profecto jam pœnam, hoc est, pœnales afflictiones sine afflictæ culpa cernimus, totaque moles argumenti ante textu funditus ruit.

Difficultatem istam gravem esse non inficior. Adere spero Deus ut etiam istam ex Augustini mente dissemus. Tam sunt enim firma atque munita, tot testimonijs clarissi-

mis cumulata quæ contra Pelagianos ad subvertendum eorum con mentium puræ naturæ statum ex divinæ justitiæ consideratione proposuit, ut quicquid ex Augustini scriptis adversus ea proferatur, in tepidus dixerim, verum esse non possit.

Ad illud igitur, quod pro pudore defendendo dicitur, facilior est responsio, dicendum enim quod in hypothese qua difficultas recti, hoc est, libido & pudor comes ejus, esset eo quo dictum est modo, naturalis creatura sine dubio erubesceret, non mirus quam nunc, absit ut de opere conditoris; sed de vitio quo recti dinem operis divini parentum culpa perverit. Iam enim diximus non aliter cæcitatem & libidinem in hypothese Augustini dici naturales, nisi quia sine culpa prolis; parentibus tamen corpus mortalitate, animam ignorantia ac libidine vitiantibus. Supponitur enim totam pœnam peccati perinde ut nunc, sed sine culpa transire, quam sententiam postea quidam Pelagianismi r. mus amplexus est. In qua sententia pudor ille naturalis nullas angustias facit. Nam sive culpa proles careat sive polluta sit, semper pudor non ex opere Dei, in genus humanum, sed ex vitio peccatoris invehitur, quod pudorem non solum ipsi sed etiam prolihus, vitium illud in corpora rebellante & in anima concupiscentia presentibus